

Gesprekken over cao weer van start

Tekst: Herma van den Pol
Illustraties: Cumela Communicatie

LOONREPARATIE
EERSTE DOEL

Op 28 mei zijn de onderhandelingen over de collectieve arbeidsovereenkomst Landbouwwerktuigen Exploiterende Ondernemingen (cao LEO) weer van start gegaan. Het was de eerste keer dat deze in een online-omgeving plaatsvonden en dat was wennen. Sander van Meer van Cumela sprak vooraf de hoop uit dat het een succes zou worden en dat de gesprekken daarna verder op gang kunnen blijven.

Op het moment dat dit blad bij jou op de mat belandt, is het alweer bijna een week geleden dat de eerste gesprekken over de cao LEO hebben plaatsgevonden. Donderdag 28 mei gingen werkgevers en werknemers weer met elkaar om de digitale tafel. Uniek, want dit gebeurde nog niet eerder en het was gelukkig ook nooit eerder nodig. Vlak voor dit moment ging dit nummer van Grondig naar de drukker. In dit verhaal schetsen we de positie van verschillende partijen aan de vooravond van het overleg.

Het overstappen naar digitaal overleggen is het directe gevolg van de coronacrisis, iets wat ook gevolgen heeft voor de cumelasector. Een lichtpuntje voor de sector in deze tijd is de veelzijdigheid. Toen de crisis aanbrak bleef het daardoor onverminderd druk. “We hebben geluk dat er redelijk kan worden doorgewerkt”, realiseert René van der Steen, voorzitter van vakvereniging Het Zwarte Corps (HZC) zich. “Tegelijk zie je een soort onrust ontstaan. Werknemers zeggen bijvoorbeeld dat er van hen wordt verwacht dat er wordt doorgewerkt, maar

over arbeidsvoorwaarden - het loon - kunnen we het niet hebben”, aldus de HZC-man. Niet alleen vanuit werknemers klinkt dit geluid. Ook werkgevers stelden de laatste maanden vragen aan Cumela over de cao en het loon, omdat ze de medewerkers graag passend willen belonen. Pas de laatste weken beginnen de zorgen bij werkgevers toe te nemen als gevolg van de coronacrisis en wordt vaker een ander geluid gehoord.

Het is 30 juni dan ook alweer een jaar geleden dat de cao verlopen is en de urgentie om een nieuwe cao af te sluiten neemt toe. Dat is mede de reden dat de bonden de stap naar de digitale tafel zetten. De betrokken partijen zeggen vooraf allemaal dat ze erg gemotiveerd zijn om de gesprekken weer op gang te brengen. “We willen allemaal zo snel mogelijk de koopkracht in de sector herstellen”, zegt Van Meer. “Deze is achteruitgegaan doordat het ruim een jaar geleden is dat de lonen voor het laatst zijn bijgesteld. Ondertussen heeft er wel inflatie plaatsgevonden en zijn de kosten voor bijvoorbeeld het levensonderhoud daardoor toegenomen.”

Nelly van Veen, bestuurder namens agrarisch groen van de FNV bij de onderhandelingen betrokken, maakt duidelijk dat er vooraf al het één en ander moest worden geregeld om vergaderen in een digitale omgeving mogelijk te maken. Van der Steen vult aan dat de gesprekken daardoor ook in een kleiner comité plaatsvinden. “Het helpt dat het overleg niet over veel onderwerpen gaat, maar zaken die wel belangrijk zijn.” Ook CNV is bij de onderhandelingen betrokken.

CAO EEN JAAR VERLOPEN

De eerdere gesprekken die de partijen voerden, gingen over loonreparatie, oftewel het compenseren van de inflatie, zoals Van Meer eerder beschreef. “Net toen de coronacrisis zich aandeed, waren we heel dicht bij een akkoord op het

mers- of werkgeversvereniging en degenen waarbij in de arbeidsovereenkomst is afgesproken dat de cao sowieso geldt.”

Dat houdt voor de cumelasector in dat de werkingssfeer van de cao nog steeds behoorlijk groot is. Dat komt doordat de cumelasector vooral aan werkgeverszijde een hoge organisatiegraad heeft. Die nam van 2018 op 2019 zelfs nog eens toe.

EEN GROTE KATER

“In september waren we heel dicht bij een akkoord. Toen dit toch niet doorging, voelde dat voor mij echt als een kater”, zegt Van Meer. Vooral de meningen over de mate waarin lonen moesten worden verhoogd liepen uiteen. Zo kwam de FNV met een looneis van vijf procent. “In de praktijk weet je elkaar dan wel te vinden, maar nu kwamen we niet meer bij elkaar”, zegt Van Meer. In een poging uit de impasse te komen, stelde Cumela in september voor om de onderhandelingen tijdelijk te stoppen en te gaan onderzoeken wat de volgende stap zou worden.

In deze periode, die rust hoorde te brengen, veranderde de wereld drastisch voor ondernemers in groen, grond en infra. Voor die tijd was er werk in overvloed en was de belangrijkste zorg: hoe kom ik aan voldoende personeel? Tekorten die alleen maar zouden gaan oplopen door de combinatie van vergrijzing en te weinig nieuwe instroom. In slechts enkele weken veranderde dat en kwamen er zelfs werken abrupt tot stilstand als gevolg van de ontwikkelingen rondom PFAS en stikstof.

Dat de wereld er in korte tijd zo anders uit zou gaan zien, had niemand zien aankomen. “Ik baalde echt heel erg toen de gesprekken stopten, maar toen de PFAS- en stikstofcrisis een week later een feit waren, was ik er blij om”, zegt Van Meer. “Net daarvoor lag er zelfs al een voorstel op tafel om als werkgevers vrijwillig een loonsverhoging door te voeren, maar dat voorstel is vanwege de nieuwe situatie van tafel gegaan. Dat leek toen niet meer gepast.”

NIEUWE WERELD

Rond de jaarwisseling wilden de gezamenlijke vakbonden het gesprek weer oppakken en boden de FNV en HZC Wim van Mourik, voorzitter van Cumela, een petitie aan. Dat had succes. Hoewel er nog wat tijd overheen ging, kwamen daarna de gesprekken weer op gang, maar toen volgde de coronacrisis. “De situatie is nu heel anders dan een jaar terug”, zegt Van Veen. “We kregen eerst te maken met stikstof en PFAS, waardoor er veel onduidelijk werd, en nu komt corona er ook bij”,

**‘DAT DE WERELD
ER IN KORTE TIJD
ZO ANDERS UIT
ZOU GAAN ZIEN,
HAD NIEMAND
ZIEN AANKOMEN’**

‘DE EERSTE GESPREKKEN DIE DE BONDEN GAAN VOEREN, GAAN OVER LOONREPARATIE’

loonbod gericht op reparatie”, zegt Van Meer. Het betekent dat zo lang er geen nieuwe cao is vastgesteld, de oude cao van kracht blijft en de lonen niet worden aangepast. “Anders dan toen de oude cao van kracht was geldt deze echter alleen nog voor iedereen die lid is van een werkne-

realiseert ze. Het resulteert erin dat de FNV iets milder in de onderhandelingen is komen te staan. “We willen best meedenken en snappen dat je nu niet de hoofdprijs kunt vragen, maar we willen wel dat er een fatsoenlijke loonsverhoging komt.”

Die gesprekken daarover zijn nu dus weer aan de gang. Het tweede belangrijke punt is de looptijd van de cao, maar daar lijken zowel werkgevers en werknemers het wel over eens te zijn. Dat wordt een jaar. Van der Steen legt uit dat vanuit het oogpunt van de werkgever het goed is dat wanneer er zich onverwachte negatieve ontwikkelingen voordoen er iets kan worden gedaan, maar vanuit het oogpunt van de werknemer is het juist goed dat als de economie toch onverwacht aantrekt er iets voor hen kan worden gedaan.

LIEFDE VOOR HET BEDRIJF

Het loon vormt een belangrijk onderdeel van de cao, maar uiteraard wordt er over meer gepraat. Een onderwerp dat in een later stadium zal worden aangepakt, is bijvoorbeeld het dagvenster. “Wanneer je dat uitbreidt, kunnen medewerkers ruimer worden ingezet en houdt het in dat er minder uren overblijven waarover toeslagen hoeven te worden betaald”, legt Van Veen uit. “Over veel zaken zijn we het eens, maar dit is een duidelijk discussiepunt.”

Iets anders wat als gevolg van ontwikkelingen in de landelijke politiek moet worden opgepakt, is het stimuleren van de afgifte van vaste contracten. “Nu hebben we in de sector de luxe positie dat het van werkgevers toch al de intentie is om

FNV: “Wij willen een fatsoenlijke loonsverhoging”

zoveel mogelijk met vaste krachten te werken, omdat er vaak met dure machines wordt gewerkt”, zegt Van der Steen. Toch moet dit worden opgepakt. “Ook moeten we voorkomen dat de jongeren met losse contracten nu vaarwel worden gezegd, omdat bedrijven liever de vaste dienstverbanden het langst aanhouden”, vult hij aan. Tevens worden er gesprekken gevoerd over nieuwe functies in de sector, waaraan dan weer verantwoordelijkheden en een looncomponent worden gekoppeld.

FNV, CNV en HZC maken zich sterk voor de werknemers, maar diezelfde werknemer laat ook keer op keer zien een enorme binding met het bedrijf en de machine te hebben. Die gezamenlijke loyaliteit van werkgever richting Cumela en die van de werknemer richting de werkgever geven het vertrouwen dat er straks weer een goede cao op tafel ligt. De partijen stellen dat het wel vaker moeilijk is geweest, maar dat ze er altijd nog zijn uitgekomen. “De onderhandelingen moeten ervoor zorgen dat we degene die werken in deze sector een leuk en mooi beroep en een marktconform loon kunnen bieden”, aldus Van der Steen.

PAST DE CAO NOG BIJ DE SECTOR?

De laatste jaren zijn de cumelabedrijven flink in ontwikkeling. Vormde het agrarisch loonwerk een aantal jaren geleden nog het zwaartepunt van de werkzaamheden op de bedrijven, vandaag de dag is dat veel minder vaak het geval. De één doet er een stukje grondverzet bij, de ander verhuur, weer een ander doet cultuurtechnische werken of transporteert mest. Ook de demografie van de bedrijven loopt steeds verder uiteen.

Zo zijn er zzp'ers en bedrijven met één of twee man personeel, maar zijn er ook bedrijven die honderd werknemers aan het werk hebben. Zoveel soorten, zoveel meningen en dat blijkt vooral wanneer er wordt gepraat over de cao.

Chaira Klein, juridisch adviseur arbeidsmarkt, gaat daarom de komende tijd onderzoeken wat het belang van de cao is voor de cumelasector. Dit met het doel om te kijken wat de meerwaarde van een cao is voor de cumelasector. De belangrijkste reden dat het onderzoek er komt, is het moeizame verloop van de onderhandelingen in de laatste jaren. “Is het dan verstandig en raadzaam om hiermee door te gaan. Ik kijk daarom naar de vraag of er een cao nodig is en zo ja in welke vorm”, zegt Klein. Rond het uitkomen van dit blad word je dan ook uitgenodigd mee te werken aan een enquête om meer inzicht te krijgen in deze onderwerpen. “Die resultaten zal ik in de loop van de zomer met de Cumela-leden delen. Later, als dan het onderzoek klaar is, worden de bevindingen bekendgemaakt”, zegt Klein. Ze roept de leden op om vooral mee te werken, want hoe hoger de respons, hoe beter het beeld overeenkomt met de werkelijkheid.